

Forfatter: Borch, Sophie Hedvig

Titel: BREV TIL: Stein, Karen Sophie FRA: Borch, Sophie Hedvig (1829-02-18)

Citation: Borch, Sophie Hedvig: "BREV TIL: Stein, Karen Sophie FRA: Borch, Sophie Hedvig (1829-02-18)", i *Billedhuggeren Theobald Stein*, VILHELM TRYDES BOGHANDEL, s. 13. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002086981-000-shoot-L0020869810000002.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Billedhuggeren Theobald Stein

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

I.

TH. STEIN er født den 7. Februar 1829 som Søn af den ansete Læge Professor ved Universitetet S. A. V. STEIN og Hustru KAREN SOPHIE, født BORCH, Datter af Klokker ved Holmens Kirke MATHIAS JOHANNES BORCH. Ægteskabet havde været barnløst i 7 Aar og Drengens Fødsel hilstes derfor med stor Glæde. Bedstemoderen, den gamle Klokker BORCHS Kone, SOPHIE HEDVIG, født JANSEN, der var en frisk og velbegavet Personlighed med en lille poetisk Aare, som hun gav Afløb sommetider med Kridt paa sin Spisekammerdør, hilste den lille førstefødte Dattersøns Indtrædelse i Verden med et Digt til sin Datter, som lyder saaledes:

Da første Gang din lille Spæde
jeg ømt i mine Arme tog,
jeg følte mer end jordisk Glæde,
og Bedstemoders Hjærte slog.
Glad saa jeg hans det lyse Øje
og bad til Gud saa inderlig.
O du, som skuer fra det Høje,
gør Drengen god og lykkelig.
Saa ønskede jeg og Drengen lagde
ømt i sin lille Vugge hen.
Hør, Gud, den Bøn mit Hjærte bragte,
og vær du selv hans bedste Ven.

fra din Moder
S. H. BORCH.

Kjøbenhavn, 18. Febr. 1829.

I Daaben fik han Navnene JOHAN CARL HEINRICH THEOBALD STEIN. Det sidste af Fornavnene skyldte han lige som mange andre samtidige Drengbørn J. M. Thieles rørende Drama »Pilegrimmen«, for hvis ædle Helt Datidens Mødre synes at have sværmet.

I sine sidste Aar nedskrev han en Del Optegnelser om sit Liv, og takket være disse kan vi med temmelig Nøjagtighed s. 14følge ham gennem de første Aartier af hans Liv. Fra Raadhusstræde, hvor han blev født, flyttede Forældrene i 1830 til Krystalgade lige over for det senere opførte Zoologiske Museum. I Huset boede Professor H. N. Clausen og Professor Schouw, og i disses Børn og Professor Schouws Nevø, den senere Maler Carlo Dalgas, fandt Drengen jævnaldrende Legekammerater. Livet i Hjemmet var stille og ensformigt. Dels var Kaarene den Gang smaa og dels var Forældrene optagne hver af sit. Faderen af Studier til langt ud paa Natten. Han synes derfor ikke at have taget sig meget af Sønnens Opdragelse, og hvad Moderen angik optoges hendes Tid af Huset og dets Gerning. Hun var en overvejende praktisk anlagt Natur. Manden meget ulig. Hun var som vokset fast til Rokken eller til Filerrammen. Paa Torvet gik hun selv med Pigen med Torvekurven over Armen i Hælene, og mod sine Tjenestefolk var hun en Husmoder af den gamle Skole, der, naar en ny Pige skulde fæstes, roligt spurgte Ansøgerinden: »Naa, hvordan har det sig saa med Troskaben«. Hun havde et Kæmpehælbred og havde aldrig været syg, og beholdt denne urokkelige Sundhed til hun i en Alder af 87 Aar lukkede sine Øjne.

Det var dog langt fra, at Forældrene udviste nogen som helst Art af Strenghed. Sønnen skriver: »Jeg kan bestemt bevidne, at ingen af os Brødre nogensinde af vore Forældre har modtaget nogen Revselse, naar en lille Ørefigen fra den moderlige Haand i de tidligste Aar undtages«, og endnu bevarede Breve viser, at Faderen trods al sin Optagethed dog havde Tid tilovers for sin lille Søn, men underligt lyder det nu, at da Drengen første Gang skulde i Skole, maatte den lille 6aarige Fyr med sin ABC under Armen gaa ganske alene derhen, en Vandring, der fyldte ham, som han mange Aar efter skriver, »med stor Frygt«. Senere, da Brødrene Valdemar og Harald begyndte paa Skolegangen, overdroges en Del af den faderlige Myndighed til den ældste Søn, der dog dengang næppe var voksen, idet denne paategnede de yngre Brøders Karakterbøger, en Ordning, som alle, maaske med Undtagelse af Skolebestyreren, var særdeles tilfredse med.

I dette Hjem voksede Drengen op, og allerede tidligt bestemtes han til den Livsstilling, som han selv langt senere har kaldt »den vanskeligste maaske af alle og ganske sikkert den mindst lønnende i alle Henseender«, nemlig Stillingen som Billedhugger i Danmark. Den, der traf Valget for ham, var hans Fader. Selv vilde han være Arkitekt. Han havde paa den Tid netop moret sig med at kopiere nogle Tegninger efter græske Templer, s. 15som han havde laant af en Elev paa Akademiets Bygnings-skole, og paa Spørgsmaalet om, hvad han vilde være, svarede han derfor — Arkitekt. Men deraf blev der intet. Hans Fader ansaa ikke Arkitekter for egentlige Kunstnere. Thorvaldsens Sol stod i Zenith, og Billedhugger var derfor Maalet, selvom det kostede nogle Taarer saa hurtigt at skulle opgive Arkitekturen.

S. A. V. STEIN.

Kirurgisk Akademi.

Den 1ste Oktober 1811 meddelte Adresseavisen lians Navn som optaget i Akademiets Elementarskole, og efter Konfirmationen i 1844 gik han ud af Borgerdydsskolen paa Christianshavn for helt at hellige sig Kunsten.

Den, der traf Valget for den halvvoxne Dreng, var altsaa hans Fader, men, naar denne for Sønnen valgte »den vanskeligste Livsstilling af alle«, da valgte han med sikkert Blik for de Evner, han saa ligge uudviklede hos Drengen, og som var en Arv fra ham selv. Thi S. A. V. STEIN var selv en utvivlsom og udpræget kunstnerisk Begavelse, og Sansen for plastisk Skønhed s. 16og Formfuldendthed var i højeste Grad udviklet hos ham. Det var den, der forlenede hans fuldendt mesterlige Færdighed i den kirurgiske Kunst med det sjældne Plus, at Kniven aldrig brændte ham i Haanden, saa at Skønhedslinjen aldrig blev overskredet. Der findes talrige Vidnesbyrd om denne hans kunstneriske Begavelse og hans udprægede Formsans, der harmonerede saa godt med hans egen smukke Personlighed. Hans Elever og Kolleger dvælede Gang paa Gang derved, og det har Interesse her at mindes denne hans kunstneriske Sans, fordi det deraf fremgaar, hvorledes den plastiske Evne blev taget direkte i Arv ikke blot af den ældste Søn, hos hvem den udformedes i den bildende Kunst, men ogsaa af den yngste, den senere Biskop, hos hvem den lagde sig for Dagen i en sjælden oratorisk Evne, hvis Væsensmærke er netop udpræget plastiske Ejendommeligheder, nemlig Klarhed, Formfuldendthed og Harmoni.

I Særtryk af »Bibliothek for Læger« skriver en af S. A. V. STEINS Elever, Professor Brünnicke, ved hans Død i 1868 saaledes om ham:

»Dersom vi endnu nærede den smukke Forestilling, at der ved et Menneskes Fødsel finder en Paavirkning Sted fra en anden og højere Verden, hvorved det ligesom tages i bestemte Ideers Tjeneste og udrustes til Kampen for disse, da vilde vi tænke, at der ved STEINS Vugge har staaet en Skønhedens Genius, der med sin Finger har berørt hans Øje, saa at han fik et eget Syn for Formerne og deres Harmoni, og som forlenede ham med den Lykke med sine Læber og sine Hænder at tolke, hvad han havde set. Men, hvad tænkte den paa, denne Genius? Hvo borger os for, at ikke dens egentlige Mening var at give ham Penslen eller Mejslen i Haanden for at gøre ham til, hvad man i Almindelighed kalder en Kunstner. Den forsømte at lægge disse Redskaber til rette for ham — og dog blev han en Kunstner, skønt paa en mere usædvanlig Maade, saa sandt er det, at Geniet altid skal vide at gøre sig gældende. Anatomien blev hans Yndlingssyssel. Den bestod paa hans Tid i Hovedsagen i Formbeskrivelse, saa meget lettere forstaa man da, hvad en Mand med en saa udviklet Skønhedssans maatte bringe ud deraf, hvor ejendommeligt tillokkende han var i Stand til at gøre dets Studium ogsaa for andre, og hvilken særegen bildende Ynde netop han maatte kunne lægge i Foredraget deraf. Lad os alle, som har oplevet dette, genkalde os i Erindringen disse Timer med deres Forevisninger, lad os endnu engang i Mindet glæde os ved den plastiske Ynde, hvormed han forstod s. 17ofte med en let Gestus, nogle faa betegnende Bemærkninger, ledsaget af et fint elskværdigt Smil, saa levende og harmonisk at fremstille os Sagen paa engang fra et kunstnerisk og regionanatomiisk Synspunkt, at man studsede ved her at finde alt saaledes indrettet, som man ikke selv havde faaet Øje for for, og at man aldrig senere glemte, hvad man havde hørt derom«, og i »Ugeskrift for Læger« udtaler Professor Julius Petersen om ham: »at han i Anatomiens Studium fandt Næring for et særligt Anlæg, der tidligt kom til Gennembrud hos ham, en kunstnerisk Sans og Evne, en fint udviklet Sans for Plastik, for Formens Skønhed. Et fremtrædende Tegne- og Modellerertalent, for hvilket hans meget fine og elegante Hænder ogsaa syntes at være et særligt velegnet Redskab, var ligeledes Udtryk herfor. Anatomiens Studium ydede ikke blot hans lægevidenskabelige men samtidig ogsaa hans mere kunstneriske Interesse fyldig Næring.«

Man tør tro, at en Mand, der selv var i Besiddelse af en saa udpræget kunstnerisk Evne, vidste, hvad han gjorde, da han lod sin Søn blive Kunstner, og at Valget var det rette, bekræftedes da ogsaa, saa vist som Sønnen forbavsende hurtig lagde en udpræget kunstnerisk Modenhed for Dagen, der navnlig giver sig Udslag i en sjæklen Sikkerhed i Formen, der hvilede paa hans udmærkede anatomiske Kundskaber og en udpræget Sans for Linjens plastiske Skønhed. Eksempler paa hans hurtige Udvikling er, at han efter i 1848 at have vundet baade den lille og den store Sølvmedaille allerede i 1851 eller 22 Aar gammel erhvervede baade den lille Guldmedaille for et Relief »Thetis, der beder Vulkan om Vaaben« og sejrede i den Neuhausenske Konkurrence med en Holbergs Statuette, hvorhos han i 1860, 31 Aar gammel, fik tildelt Thorvaldsens Udstillingsmedaille — Prisen for Aarets ypperste Skulpturarbejde — for sin neapolitanske Vandbærer, der var udført 1859 i Rom. Allerede Aaret efter blev han Medlem af Akademiet, og da det fyldte 30te Aar var den nødvendige Betingelse for overhovedet at kunne optages i Akademiet, var det at blive Medlem 32 Aar gammel i sig selv en Sjældenhed.

Om Livet paa Akademiets Skoler i Midten af forrige Aarhundrede har han i sine Erindringer givet et malende Billede. Han fortæller om sin Debut paa Kunstnerbanen, hvorledes han som 12 Aars Dreng en Eftermiddag i Aaret 1841 indfandt sig i Charlottenborgs Port, men ved en Forglemmelse ikke havde faaet Papir og Blyant med. Portneren raadede ham til at henvende sig til Forvalteren for at faa det fornødne kunstneriske Mate s. 18riale. Forvalteren bøjede sig ned fra sin høje Pult, klappede den lille Dreng paa Hovedet og spurgte, hvad han vilde, og da han fik at vide, hvem han var Søn af, udleverede han venligt det ønskede, uagtet det var imod Instruksen. »Ingen kunde dengang vide«, skriver STEIN, »at en af os to engang skulde blive

Akademiets Direktør.« Medens Lærerkræfterne paa de højere Skoler dengang talte udmærkede Kunstnere, som Eckersberg, Rørby og Bissen, saa det paa de lavere Skoler temmelig tragikomisk ud. En gammel Snedkermester og en ældgammel Krigsassessor, Elev af Abildgaard, vejledede de unge Begyndere, og Undervisningen var vist derefter. En farvelagt Haandtegning af F. C. Lund fra 1850 giver et Billede af Akademiets Modelskole. TH. STEIN er der en ganske ung Mand med et stort og svært Haar, der falder ned over Ørerne. Han staar ved sit Tegnebrædt ivrigt optaget af Modellen. Nogle primitive Olielamper med Blikskærme oplyser Rummet, og en af Akademiets Opvartere i sin røde Kjole vaager over Dyd og gode Sæder. Et Øjebliksbillede af Thorvaldsen faar vi i hans Optegnelser, naar han skriver: »Naar han med det tykke, lange Haar, der som en hvid Manke laa ud over hans romerske Slængkappes Krave, gik gennem Skolerne for at komme til Forsamlingssalen, saa han sig om gennem de store, runde Sølvbriller, og vi Lærlinge havde heller ikke Øjnene fra ham, saalænge han var tilstede. Hans store Navn og imponerende Skikkelse drog alle Blikke til sig. Han lignede en gammel Løve«. Hvor forskellig var den gamle Eckersberg, der »beskeden og fortrykt gik hele Rækken igennem kun sigende ganske faa Ord og altid om Perspektiven og med saa svag en Stemme, at den næsten var uhørlig, men pegende med Blyanten paa Tegningen«. Eckersbergs Samtidige og Modsætning Professor J. L. Lund foretog derimod ganske stereotype Ændringer ved alle Elevernes Tegninger, som han markerede med ganske bestemte Streger paa Papiret.

3

Samtidig med, at STEIN gik paa Akademiet, arbejdede han i Medaillør Christensens Atelier og efter dennes Død hos gamle Bissen. Levende tegner han Livet i Bissens store Værksteder i den gamle Materialgaard ved Frederiksholms Kanal. I Materialgaarden, der lige fra Frederik d. IV's Tid havde huset en rig kunstnerisk Virksomhed, og hvor Wiedewelt havde udfoldet en mægtig Produktion i Slutningen af det 18de Aarhundrede, indtil han en mørk Vinteraften i 1802 gik bort derfra »i urolige Tanker« for at ende sit Liv i Peblingsøens Vande, havde dengang gamle Bissen sine store Værksteder. Naar man traadte ind, mødtes man af en øredøvende Larm. Der hamredes og s. 19filedes paa de store Broncearbejder til Christiansborg Slot og til Thorvaldsens Museum, Kvadrigaen, Æskulap, Nemesis og Minerva, Landsoldaten og Flensborgløven, og i denne Larm blandede Mejselslagene deres Musik og fik Marmorstumperne til at flyve om Ørerne. I et mindre Rum ved Siden af, som var prydet med den polykrome Skitse til Ragnaroks Frisen, stod Eleverne, der modellerede til Øvelse, og herfra førte en lille Trappe op til et for Eleverne helligt Rum, den saakaldte Tegnstue, hvor alle Bissens Skitser og en Række Ruster var opstillede. Gamle Rissen selv med det opretstaaende Haar om den mægtige Pande, det store rødblonde Skæg ned over den blaa Bluse og det luende Blik under de buskede Bryn, tog mange Gange om Dagen et Løb gennem Værkstederne, standsede et Øjeblik snart ved en snart ved en anden med en Bemærkning, ofte kort som et Orakelsprog, ofte blandet med en Spøg, og løb saa videre op ad en lang Trappe, »Jakobsstigen« kaldet, der førte op til hans eget Atelier, hvor han arbejdede mellem stedsegrønne Oleandre, Laurbær og Cypresser, og hvor Skildpadder og Firben løb rundt paa Gulvet. Her arbejdede en Mængde yngre og ældre Kunstnere, som Carl Peters, Hertzog, Molin, Evens og Seehusen. Høyen kom ofte i Atelieret og diskuterede Kunstproblemer med gamle Bissen, og Uddannelsen s. 20her var sikkert af den største Betydning for de unge Billedhuggere, thi Bissens glimrende kunstneriske Evner og aandfulde Personlighed virkede i lige Grad imponerende og befrugtende. Hans Aand var uddannet ved omfattende Studier, og alle hans Arbejder hvilede paa et aandeligt Indhold. Som Thorvaldsen skabte han Statuer, ikke blot Menneskefigurer efter Naturen. Et muntret Samliv forenede de unge ogsaa uden for Arbejdstiden. En Forening, »Grisen« kaldet, var stiftet af Eleverne, og man samledes her hver 14de Dag og skulde medbringe en tegnet Komposition, hvortil Opgaven var givet forrige Gang. Blandt Medlemmerne var foruden liere af de fornævnte Billedhuggere Stephan Ussing, Chr. Freund, Middelthun, Daniel, Malthe samt Malerne Johannes Jensen og Wilhelm Kühn. Levende Diskussioner om Kunsten og Kunstens Maal fandt Sted mellem Medlemmerne. Fra Wilh. Kühns Haand foreligger en Afhandling om Talentet i Form af et Brev til den »højtelskede Gris«. Han skriver: »Husk vel paa, at Talentet er ikke alt for Kunstneren. Jeg mener, at Talentet er den første Forudsætning for at være Kunstner, men, naar det ikke understøttes af andre Egenskaber, som Klarhed over hvad Kunst er, en god Vilje, fornuftig Begrænsning af sine Kræfter, Kunstdannelse, Udvikling af Kræfterne og fremfor alt Begejstring, som ikke maa være saaledes, at det er en Raket-Ild, der flyver tilvejs og bliver borte i Luften, men saaledes, at det er en mild eller endnu bedre en kraftig men stadig brændende og velgørende Flamme, saa er Talentet kun Frøet i Sandjorden. Det er en daarlig Anvendelse af Talent at gøre en Mængde Skitser og aldrig at udføre noget. Derved opnaas en Rutine, som frembringer et Resultat, der for den løselige Betragter har Mine af at være noget, men det er kun Manér. Ved Udførelsen vises først, hvad Frugt Talentet bær, om Udførelsen end selv kan være Manér, saa opdages den lettere. Skitse-mageriet bliver Tilløb til at gøre Springet, men Springet gøres ikke. Det bliver en marv- og kropløs Dunst, en Svæven i Luften mellem store Ideer, og der sees haant ned paa den stakkels Jord«.

F. C. Lund.

Akademiets Modelskole 1850.

Det er interessant at se, hvor lidt Skitsen med dens Friskhed og stærke personlige Præg dengang stod i Kurs. Et Kunstværk skulde være retskaffent gennemført for at gælde for god Kunst. Nu anses Skitserne med Rette ofte for langt interessantere end Kunstnernes færdige Arbejder.

I Aaret 1849 konkurrerede STEIN til den lille Guldmedaille med Relieffet »Salomons Dom«. Hans Arbejde, der senere erhvervedes af Diakonissestiftelsen, vandt ikke Prisen, men den s. 2120aarige Kunstner vakte dog Opmærksomhed, thi efter Bedømmelsen mødte Chr. Freund og han Jerichau, der adspurgte om Resultatet svarede: »Daniel har faaet lille Guldmedaille. Der var en, der hed STEIN, som vilde have faaet Medaillen, hvis Bissens Ønske, om at Daniel straks skulde have store Guldmedaille, var gaaet i Opfyldelse. Hvem er STEIN?« Denne blev forestillet og fik første Gang et Haandtryk af Jerichau.

F. C. Lund.
TH. STEIN.

Han fortæller selv i sine Erindringer, at han i denne Periode af sit Liv, medens han arbejdede hos Bissen, gennemgik en aandelig Brydningsperiode, der blev bestemmende for hans Udvikling baade som Menneske og som Kunstner. Hans æstetiske Sans blev vakt, og medens Arbejdet i Atelieret ligesom tabte sin Interesse for ham — han skriver selv herom: »jeg forsømte Arbejdet og drev omkring« — kastede han sig over Datidens Skønlitteratur. Navnlig Oehlenschlägers Værker fyldte ham, og medens Forældrene troede ham velforvaret hos gamle Bissen ved Frederiksholms Kanal, laa han Formiddag efter Formiddag under et skyggefuldt Træ i Dyrehaven og lærte udenad og reciterede sine Yndlingsroller i Oehlenschlägers Dramaer. Drømmen om at blive Skuespiller vaagnede hos ham, og saa godt læste han sine Klassikere, at han endnu som gammel Mand kunde det meste af Olufs Rolle i Dronning Margrethe udenad. Ikke alene Oehlenschläger, hvis Forelæsninger han fulgte paa Universitetet, men ogsaa Holberg og Shakespeare blev pløjet igennem, men samtidig studerede han dog Kunsthistorie og fulgte Høyens Forelæsninger med den største Iver. Den dengang vakte Sans for Poesi forlod ham aldrig siden. Den blev en Side af hans Natur og gav den et stærkt ideelt Præg. Som ung den overvejende Side, men som ældre i stedse stigende Grad blandet med en levende Sans for Humor og Satire, og begge disse Egenskaber prægede hans Karakter og Livssyn og dermed hans Kunst paa den ejendommeligste Maade. Han skriver selv derom: » Et skønt Digt har altid rørt mig. Hang til Poesi er noget af min Natur. Maaske ogsaa denne Kendskab til vore egne og s. 22fremmede Klassikere har sat et eller andet Mærke i min Kunst og dens Indhold«. Den kom til at paavirke hans Kunst stærkt i dens første Periode, hvor han udførte en Række ungdommelig yndefulde Figurer af næppe udvoksede unge Mænd og Piger som »Vandbæreren« og »Blomsterpigen«, »Amor« og »Kong Skjold«, der sarte, kølige og kyske er som Genbilleder af Digteres mere end af Livets Skikkelser. Den dukker op senere hen i Figurer som »Liden Gunver« og »Faustulus« og i en Række Udkast og Skitser bygget over Motiver fra Digtingens Verden, og det sidste Arbejde fra hans Haand, »Drengen med Vandkrukken« er præget af ganske samme Aand, som det 40 Aar ældre Arbejde »Vandbæreren«. Saa stærkt et Tag havde Poesien endnu dengang i Datidens aandelig vakte Ungdom, at den ganske uvilkaarlig prægede hele dens Tanke og Følemaade. Sociale eller politiske Spørgsmaal havde endnu ikke i overvejende Grad sat Lidenskaberne i Bevægelse. Realisme i Kunsten i moderne Forstand eksisterede ikke, og den unge Kunstner med det bløde Gemyt og den ikke særlig udprægede Karakter gik ganske op i sin Samtids Aand. En lille Kærlighedshistorie, som han oplevede paa den Tid, er typisk for ham, fin og yndefuld, men ulegemlig og hyldet i Romantikens blaa Slør som den er. Han fortæller, hvorledes han paa en Fodtur i Nordsjælland sammen med en Ven traf en ung Pige i Helsingør, til hvis Familie de havde Introduktion. »Hun havde dejlig blond Haar i svære Nakkefletninger, et blidt, sværmerisk Blik og to fine Roser paa Kinderne, der syntes det mig, farvedes stærkere, naar vore Øjne mødtes — og det skete ofte. Jeg havde nylig læst »Øen i Sydhavet« og bevægedes af de Scener, hvor Eberhardt træffer den smukke Bissekræmerske, som han aldrig senere skulde faa at se. Her var Lighed, endogsaa i hendes Navn — og jeg var Eberhardt. Paa en firesædet holstensk Vogn kørte vi i Skoven. Jeg sad ved hendes Side, beruset af Kærlighed og af Duften af hendes nystrøgede lyserøde Kjole. Det var en dejlig Dag den 28de Juli 1847. Alle de unge tumlede sig paa Marken mellem Høstakkene; jeg tegnede hendes Portræt i min Tegnebog, og hun gav mig en Firkløver til Erindring. Aldrig kom der et Ord over vore Læber om, hvad der bevægede os, det var ogsaa unødvendigt, et Blik og et Haandtryk sagde alt. Sent om Aftenen naaede vi Helsingør. Det var fuldt Maaneskin og ude over Sundet tegnede sig en prægtig dobbelt Regnbue. Næste Morgen rev jeg mig nødtigt løs fra Sirenerne Ø, og jeg saa aldrig senere min smukke Bissekræmmerske. En hektisk Rødme paa Kinderne og Svaghed i Brystet havde i nogen Tid vakt hendes s. 23nærmestes Uro, og et Aarstid efter var Rosen visnet sammen med Firkløveren. En Menneskealder senere, da jeg med Hustru og Børn boede paa Marienlyst, slentrede jeg ind paa Kirkegaarden i Helsingør og læste tankeløst paa Gravstenene. Da standsede jeg ved en Grav, der bar hendes Navn og et vemodigt Minde trængte sig frem fra min Ungdom. Da blomstrede Rosen igen«.

Den unge Pige fra Helsingør.

Paa dette af Poesi og Kunst i lige høj Grad opfyldte Sind maatte Trearskrigen, da den udbrød og national Begejstring greb Nationen, virke stærkt. STEIN meldte sig straks ind i et frivilligt Skyttekorps, som hans Fader oprettede, og ekserserede med Liv og Lyst. Et Ophold paa Augustenborg Slot, hvor Faderen var Overkirurg paa det der oprettede Lazaret, bragte ham til selve Krigsskuepladsen. Drønet fra Kanonerne i Sundeved bragte Slottets Ruder til at klirre, og de Saaredes Tog kom og gik bestandig, men aktiv Deltagelse i Krigen tog han ikke. Krigen udløste en Stemningsbølge i hans Sind, men kaldte ikke paa ham med tvingende Stemme. Hans Verden var en anden.

s. 24 I Aaret 1851 sejrede han i Konkurrencen for den Neuhausenske Præmie. Opgaven lød: »Ludvig Holberg,

en Statuette i hans Tids Dragt. Halv naturlig Størrelse«. Dette Arbejde er hans første fritstaaende Figur. Den betegner et Vendepunkt i hans Kunst, idet den viser, at den 22aarige unge Kunstner nu havde lært, hvad Akademiets Undervisning kunde lære ham og var moden til under større Forhold at prøve sine Vinger. Statuetten forestiller Holberg i sin Tids Dragt, siddende med en halvtillukket Bog i Haanden. Han ser ud for sig med et Blik, der dog ikke synes at følge nogen bestemt ydre Genstand, thi hans Tanke synes indadvendt at dvæle ved det, han nylig har læst. Han ser maaske for sig en Situation hos Plautus eller Moliere og omstøber den i Fantasien til en Scene i sine Komedier. De første Omrids af Jacob von Thybo eller Henrik stiger maaske op for hans indre Øje og et fint Smil kruser hans Mund. Figuren rummer en plastisk Ro i den hvilende Stilling uden dog at savne indre Liv og Bevægelighed, Dragten er fin og rig. Modellen dertil var en Dragt fra Holbergs egen Tid laant fra Det

LUDVIG HOLBERG.
Kunstmuseet.

s. 25kongelige Theaters Garderobe. De øvrige Deltagere i Konkurrencen var Muhle, Evens og Saabye. Arbejdet vakte Opmærksomhed ogsaa hos Publikum. En Del Afstøbninger kom gennem Subskription ud til Private og Kunstmuseet erhvervede Originalen. Senere reproduceredes Figuren i lille Format af Porcelænsfabriken. At Figuren rummede den første Spire til den store Statue foran Det kongelige Theater kunde ingen vide dengang, men Museumsdirektør, Konferensraad Thomsen, der med stor Interesse omfattede alle kunstneriske Bestræbelser, kom etter at have set Figuren hen til den unge Kunstner og sagde ham de smigrende og venlige Ord: »Jeg tror, at De engang bliver en udmærket Billedhugger. Jeg ønsker Deres Holberg til Skulptursamlingen, men De skal selv gaa den efter. Prisen spiller ingen Rolle.« »Aldrig«, skriver STEIN, »har jeg ved senere og større Lejligheder tølt saa megen Glæde, som da jeg havde

SVENNINGSSEN.
Borgerdydskolen i Helgolandsgade.

s. 26udført min Statuette af Holberg og i en Alder af 21 Aar syntes, at Kunstens hele Verden nu stod mig aaben.«

4

Samme Aar som Holberg Statuen udførte han en Figur af en Fiskerpige til Frederik d. VII og i de følgende Aar Statuer af Johannes Ewald og Bellmann samt en Række Basrelieffer til Stege Kirke og en Række Portrætbuster, derunder Svenningsen, til Borgerdydsskolen paa Christianshavn. Han arbejdede med den største Flid, saaledes at han maatte advares mod mere end ti Timers kunstnerisk Arbejde om Dagen. I Hjemmet paa Lampevejen hos Forældrene og Brødrene omfattedes hans Kunst med levende Interesse. Han havde ingen Kamp at bestaa, hverken med sine Omgivelser eller iøvrigt for at følge sit Kald. Tværtimod mødte han Opmuntring fra alle Sider. Han havde derhos den Lykke at vokse op i et nu velstillet Hjem, og da han i 1856 fik et toaarigt Stipendium paa 600 Rigsdaler, satte hans Fader ham i Stand til at tiltræde en længe ønsket Rejse til Rom, der paabegyndtes den 18de September 1856. Slægt og Venner overrakte ham, som det dengang var almindeligt, ved Afskeden en Stambog med Tegninger og Hilsener paa Vers og Prosa indeholdende gode Raad og Ønsker for ham, og nogle af Bidragene giver Oplysninger om de Karaktertræk hos ham, som Vennerne var opmærksomme paa. Professor Helsted skrev et Digt, hvori findes følgende Linjer:

»Lykkelig du, som skal skue snart hist i det hellige Roma,
alt hvad Oldtidens Kunst har skabt af yndigt og mægtigt.
Dog ej blot se det du skal men se det med Kunstnerens Øje,
arbejde i deres Spor, som skabte de herlige Værker.
Glem da ej heller, min Ven, den Kilde, af hvilken de øste
Kunstens yndige Moder den evig unge Naturen.«

Erik Bøgh anbefalede spøgefuldt et mere robust Sind, idet han skrev følgende Vers:

Hvad har vel jeg
at ønske dig,
før du skal ud i Verden vandre,
dels har du faa't
alt muligt godt,
dels er det ønsket af de andre.

Dog er bestemt
en Gave glemt
blandt Ønskerne som overflødig;

s. 27den ønsker jeg,
gid du blot ej

Borch, Sophie Hedvig, *Billedhuggeren Theobald Stein*,

maa alt for ofte faa den nødig.

Tit, naar din Kunst
er rent omsonst,
vil den maaske din Bane jævne.
At være grov
til Husbehov
det er den sjældne, rare Evne.

Glad og forhaabningsfuld forlod han Danmark, opfyldt af Begejstring for sit Kald og fuldt forvisset om, at
Kunstens Herlighed mere end opvejede Alverdens Rigdom.

Athene med Vægten.

s. 28 Neapolitansk Fiskerdreng.

s. 29 II